

izv. prof. dr. sc. Danijel Orešić – Igor Tišma, prof. – doc. dr. sc. Ružica Vuk – mr. sc. Alenka Bujan

GEA 1

radna BILJEŽNICA za geografiju
u petom razredu osnovne škole

Izdavač
Školska knjiga, d. d.
Zagreb, Masarykova 28

Za izdavača
dr. sc. Ante Žužul

Direktorica školskog programa
Matilda Bulić

Glavna urednica
Jelena Lončarić

Urednica
Snježana Bakarić Palička

Recenzenti
izv. prof. dr. sc. Aleksandar Toskić
Zoran Ljubić, prof.

Stručna suradnja
Franjo Percela
Marjan Biruš

Dizajn
Marijan Zafron

Izradba karata
Tomislav Kaniški

Ilustracije
Filip Gašparović Melis, Igor Vilagoš

Izradba 3D modela
Krešimir Serdarušić

Fotografije
Piktoteka Školske knjige, Mario Hlača, Željko Krčadinac,
Egon Hreljanović, Goran Bukan, Igor Tišma, Zvonimir Tanocki,
Zoran Jelača, Stjepan Leljak, Veljko Ferenčak,
Lidija Jakupec Jendrašić, Andreja Pranjić, Ružica Petričević
Slike korištene pod licencom tvrtke Shutterstock.com

Agencija za odgoj i obrazovanje odobrila je uporabu
ove radne bilježnice odlukom:
KLASA: 602-09/19-01/0058
URBROJ: 561/1-19-3
Zagreb, 9. svibnja 2019.

© ŠKOLSKA KNJIGA, d. d., Zagreb, 2019.
Nijedan dio ove radne bilježnice ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati
bez nakladnikova pisanog dopuštenja.

izv. prof. dr. sc. Danijel Orešić – Igor Tišma, prof. – doc. dr. sc. Ružica Vuk – mr. sc. Alenka Bujan

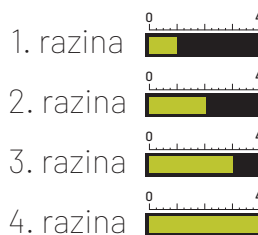
radna BILJEŽNICA za geografiju u petom razredu osnovne škole

ZAGREB, 2019.

Svaku temu
u udžbeniku
prate odgovarajuća
pitanja u radnoj
bilježnici koja su
podijeljena po
razinama znanja.

Razine su
označene znakovima:

U radnoj
bilježnici nalazi
se i prostor
za pisanje, stoga
**nije potrebno na
sat nositi
i bilježnicu.**

Sadržaj

O GEOGRAFIJI 6

Naš planet Zemlja 10

ČIME SE I KAKO SLUŽIMO U UČENJU GEOGRAFIJE

Geografska karta 14

Mjerilo i sadržaj geografske karte 18

Vrste geografskih karata 24

Geografska mreža 26

Orijentacija 32

GDJE ŽIVIMO

Živimo na kopnu, a more nas spaja 38

Živimo u Europi 44

Živimo u Hrvatskoj 50

Uzduž i poprijeko Hrvatskom 54

RELJEF

Reljef i građa Zemlje 60

Nemirna Zemlja 66

Vulkani i potresi 68

Preoblikovanje Zemljine površine 1 i 2 72

Reljefna obilježja Panonske Hrvatske 78

Reljefna obilježja Gorske Hrvatske 84

Reljefna obilježja Primorske Hrvatske 88

VODE NA ZEMLJI

Voda u prirodi 92

Zašto je voda važna 96

Tekućice 98

Stajaćice 102

Rijeke Hrvatske 106

Jezera i močvare Hrvatske 110

More 114

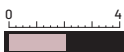
Jadransko more 120

0 geografiji

U SLJEDEĆIH PET ZADATAKA KRATKO ODGOVORITE NA PITANJA I RIJEŠITE ZADATKE.

1. a) Opišite na koji se način geografija bavi Zemljom.
Geografija Zemlju istražuje kao dom čovječanstva tj. kao životni prostor ljudi.
.....
.....
b) Opišite što mislite o čemu ćete učiti u geografiji.
Individualno.
.....
.....
2. Kako se naziva školski predmet u kojemu ste dosad (od 1. do 4. razreda) stekli geografska znanja i vještine?
Priroda i društvo.
.....
3. Navedite elemente prirodne osnove koje proučava geografija.
Reljef, klima, vode, tla, biljni i životinjski svijet.
.....
.....
4. Napišite svojim riječima definiciju geografije.
Geografija je znanost o odnosima prirodnih i društvenih čimbenika u geografskom prostoru.
.....
.....
5. Navedite tri djelatnosti koje mijenjaju prirodu.
Poljoprivreda, industrija i turizam.
.....
.....
.....

POZORNO PROČITAJTE TEKST I RIJEŠITE ZADATKE.

6. U sljedećem tekstu o gradu Iloku izdvojite barem tri prirodna i tri društvena sadržaja (pojma).

Grad Ilok smješten je na krajnjem istoku Hrvatske, na desnoj obali rijeke Dunava i na krajnjim zapadnim obroncima Fruške gore. Klima je umjereno topla. Na području Iloka živi

oko 7000 stanovnika, a većina njih su Hrvati. Zbog toga što je grad Ilok smješten na rijeci i na državnoj granici, promet je važna gospodarska djelatnost. U gradu i okolici važno je vinogradarstvo, a vinova se loza uzgaja na padinama Fruške gore.

Prirodni sadržaji

rijeka Dunav, obronci Fruške gore, umjereno topla klima.

Društveni sadržaji

broj stanovnika, državna granica, vinogradarstvo.

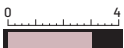

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE TAKO DA POPUNITE TABLICU.

7. Svrstajte navedene pojmove u tablicu prirodnih i društvenih sadržaja koje proučava geografija.

Velebit, travnjaci, Dunav, Dubrovnik, Hrvati, turizam

PRIRODNI SADRŽAJI			DRUŠTVENI SADRŽAJI		
RELJEF	KLIMA I BILJNI POKROV	VODE	NASELJA	STANOVNIŠTVO	GOSPODARSTVO
Velebit	vazdazelene šume	Drava	Varaždin	Hrvati	poljoprivreda
Himalaja	prašume	Dunav	Vukovar	Mađari	turizam
Dinara	travnjaci	Plitvička jezera	Dubrovnik	Talijani	promet

ODGOVORITE NA PITANJA.

8. a) Zašto učimo geografiju?

Da bi razumjeli geografski prostor i u skladu s tim težili razvoju uz poštovanje drugačijeg i očuvanju prirode.

- b) Kako geografija pridonosi miru u svijetu?

Geografija pomaže razumijevanju i poštivanju drugih kultura i pojedinaca.

- ## BILJEŠKE

Handwriting practice lines consisting of 24 horizontal dotted lines.

Naš planet Zemlja

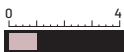
U SLJEDEĆA TRI ZADATKA DOPUNITE REČENICE.

1. Kojem geometrijskom tijelu sliči Zemlja prema svojem obliku?
Kugli.
2. Kako se naziva model Zemlje u malom koji najvjernije prikazuje Zemljinu površinu?
Globus.
3. Zemlja se oko svoje osi okreće od **zapada** prema **istoku** (*upisati strane svijeta*), a posljedica toga je izmjena **dana** i **noći**.

U SLJEDEĆA DVA ZADATAKA ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

4. Koliko traje jedan okret Zemlje oko svoje osi?
 - a) 12 sati
 - b) 24 sata**
 - c) 48 sati
 - d) 96 sati
5. Sunce i ostale zvijezde na nebeskom svodu prividno se dnevno gibaju od istoka prema zapadu:
 - a) zbog Zemljine vrtnje oko svoje osi od istoka prema zapadu
 - b) zbog Zemljine vrtnje oko svoje osi od zapada prema istoku**
 - c) zbog gibanja Mjeseca oko Zemlje
 - d) zbog kruženja Zemlje oko Sunca.

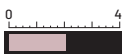

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

6. a) Točke na Zemljinoj površini kroz koje prolazi Zemljina os zovu se geografski polovi.	T	N
b) Zemlja se okreće u istom smjeru kao i prividno dnevno kretanje Sunca.	T	N
c) Zemlja je savršena kugla.	T	N

- d) Duljina ekvatora iznosi približno 40 000 km.
e) Nasuprot Sjevernom polu nalazi se Južni pol.

☒ T N
☒ T N

NA PRAZNE CRTE ISPRED POJMOVA NAPIŠITE ODGOVARAJUĆA SLOVA I BROJEVE.

7. Navedite dva dokaza o okruglom obliku Zemlje.

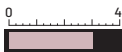
..... B2 prvi satelit	A snimka Zemlje s Mjeseca	2 1959. godina
..... A3 čovjek na Mjesecu	B snimke Zemlje iz svemira	3 1969. godina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU CRTEŽA ZEMLJE.

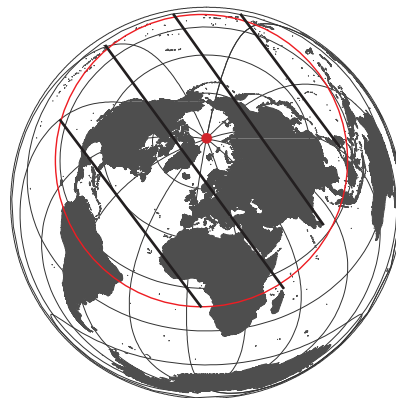
8. Na crtežu Zemlje:

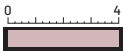
- a) ucrtajte smjer Zemljine vrtnje oko svoje osi
b) osjenčajte noćnu polovicu Zemlje.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOM CRTEŽU ZEMLJE I PRILOŽENOJ GEOGRAFSKOJ KARTI. ODGOVORE UPIŠITE NA CRTE.

9. a) Znakom • označite točku na sjevernoj polutki (na crtežu Zemlje) kroz koju prolazi Zemljina os.
b) Ta se točka naziva **sjeverni geografski pol**.
c) Možete li točku označiti na priloženoj geografskoj karti? (zaokružite točan odgovor) **DA** ☒ **NE**
d) Podebljajte ekvator crvenom bojom i na crtežu Zemlje i na priloženoj geografskoj karti.
e) Kosim crtama ispunite cijelu sjevernu polutku i na crtežu Zemlje i na priloženoj geografskoj karti.

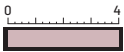
RIJEŠITE ZADATKE.

10. Objasnite zašto nam se obzor širi kada se popnemo na veću visinu (npr. uzvisinu ili zgradu).

Obzor se širi na većoj visini jer se izdižemo iznad prepreka koje ga sužavaju.

11. Što su antički filozofi mogli zaključiti o obliku Zemlje promatrajući Sunce i Mjesec?

Mogli su zaključiti da i Zemlja ima okrugao oblik jer su dva najvidljivija nebeska tijela sa Zemlje također okrugla.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

12. S pomoću fotografija navedite primjere kako je napredak znanosti i tehnologije omogućio spoznavanje oblika i drugih obilježja Zemlje.

Napredak znanosti i tehnologije doveo je do brojnih izuma i otkrića. Teleskop nam je omogućio detaljniji uvid i istraživanje nebeskih tijela i svemira, a umjetni sateliti pogled na Zemlju i dokaz da je okrugla.

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

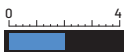
Handwriting practice lines consisting of 24 horizontal dotted lines.

Geografska karta

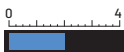
DOPUNITE REČENICE.

1. a) Pojednostavnjeni i smanjeni prikaz Zemljine površine na ravnom listu papira naziva se geografska karta ili zemljovid.
- b) Kartografi su stručnjaci koji izrađuju geografske karte.
- c) Zemljinu površinu pravilno možemo prikazati samo na globusu.
- d) Na geografskim se kartama uz gornji rub nalazi sjever.
(Upišite stranu svijeta.)

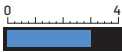
U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

2. a) S obzirom na to da se sadržaji na Zemljinoj površini mijenjaju, geografske karte brzo zastarijevaju.	☒ T	☐ N
b) Australija je površinom teritorija veća od Afrike iako na karti svijeta Afrika izgleda veća.	☐ T	☒ N
c) Rusija je površinom teritorija (17,12 mil. km ²) manja od Afrike iako na karti svijeta Rusija izgleda veća.	☐ T	☒ N
d) Kada se na ravnoj plohi prikazuje veći prostor Zemljine površine uvijek ima netočnosti.	☒ T	☐ N
e) Geografske su karte po pravilu otisnute tako da je južna strana uz gornji rub karte.	☐ T	☒ N

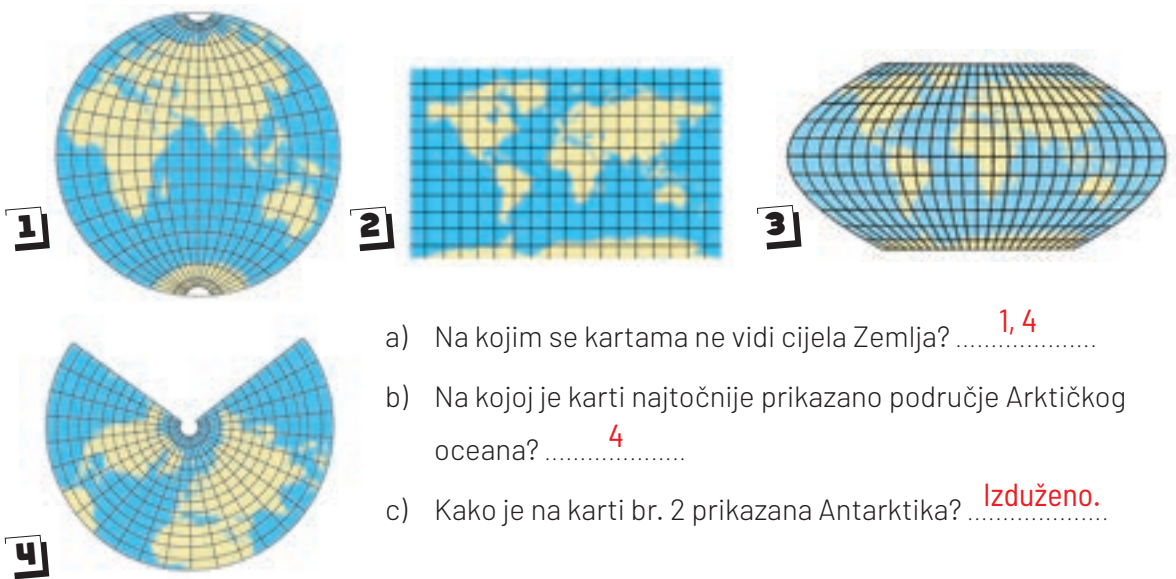
RIJEŠITE ZADATKE.

3. Opišite što prikazuju geografske karte vašega zavičaja, a što geografske karte svijeta.
Zato što prikazuju manji prostor i Zemljina zaobljenost manje dolazi do izražaja.
4. Objasnite zašto su stare povijesne karte manje točne u odnosu na suvremene karte istoga područja.
Zato što pri njihovoj izradi nisu korišteni precizni instrumenti već su crtane po vlastitom viđenju okolice.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH GEOGRAFSKIH KARATA.

5. Brojevima su označene karte na kojima je zakrivljena površina prenesena na ravni list papira na drukčiji način. Promotrite karte i odgovorite na postavljena pitanja.

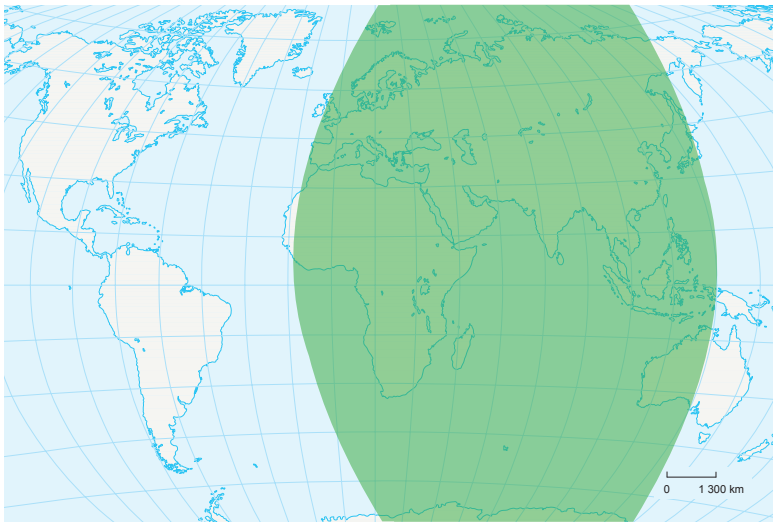

- a) Na kojim se kartama ne vidi cijela Zemlja?^{1, 4}.....
b) Na kojoj je karti najtočnije prikazano područje Arktičkog oceana?⁴.....
c) Kako je na karti br. 2 prikazana Antarktika?^{Izduženo.}.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE I GLOBUSA.

6. a) Na karti svijeta obojite zelenom bojom dio koji se vidi na globusu.

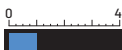
- b) Zašto prostor nije jednakog oblika i veličine?
Zbog problema prikazivanja zakrivljene površine Zemlje na ravnom listu papira.
c) Zašto se dijelovi kopna i mora ne vide na globusu, a vide se na geografskoj karti?
Zato što je globus tijelo i ne vidimo drugu stranu.

-
- This is a historical map of the North Atlantic region, showing the coastline of North America and the surrounding waters. A red circle highlights a specific location on the coast, likely the site of the shipwreck. The map includes various geographical features, such as mountains, rivers, and coastal settlements. The text on the map is in Latin, and the map is oriented with North at the top.

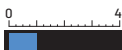
[illegible]

Mjerilo i sadržaj geografske karte

DOPUNITE REČENICE.

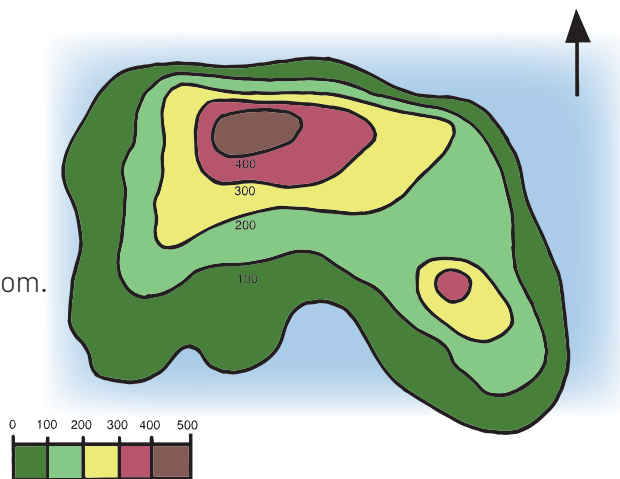
1. a) Koliko su puta udaljenosti iz prirode smanjene na geografskoj karti kazuje nam **mjerilo**
- b) Vrste mjerila mogu biti: **brojčano** i **grafički**
- c) Mjerilo 1: 100 000 znači da 1 cm na geografskoj karti predodčuje **100 000** cm, **1000** m, **1** km u prirodi.
- d) Geografski sadržaj na geografskim kartama prikazan je **kartografskim** znakovima.
- e) Oceani i vode na kopnu na geografskim su kartama predodčeni **plavom** bojom, a kada se prikazuje bojom, reljef se predodčuje **zelenom, žutom i smeđom** bojom.
- f) Na geografskoj karti je objašnjeno značenje kartografskih znakova u **tumaču**

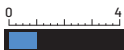
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG CRTEŽA.

2. Crtež prikazuje otok na kojemu su visine prikazane slojnicama.
 - a) More obojite plavom bojom.
 - b) Visine do 100 m obojite tamnozelenom, a od 100 do 200 m svjetlozelenom bojom.
 - c) Visine od 200 do 300 m obojite žutom bojom.
 - d) Visine od 300 do 400 m obojite svjetlosmeđom bojom, a visine veće od 400 m tamnosmeđom bojom.

Ne zaboravite tumač!

- e) Je li strmija sjeverna ili južna strana otoka? **Sjeverna.**

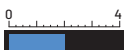
SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENOG CRTEŽA.

3. Koja je vrsta mjerila prikazana na crtežu?

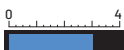
a) **grafičko** mjerilo

b) $1 : 10\,000$
brojčano mjerilo

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

4. a) Karta mjerila $1 : 500\,000$ sitnijeg je mjerila od karte mjerila $1 : 100\,000$. **T** N
b) Sadržaj na geografskim kartama predločen je kartografskim znakovima. **T** N

RIJEŠITE ZADATAK.

5. Izračunajte.

- a) Na karti u mjerilu $1 : 100\,000$ topografska duljina između dviju točaka iznosi 10 cm. Kolika je zračna udaljenost između tih dviju točaka u stvarnosti?

$$\begin{aligned} 10 \text{ cm (na karti)} &= 1\,000\,000 \text{ cm (u prirodi)} \\ &= 10\,000 \text{ m} \\ &= 10 \text{ km} \end{aligned}$$

- b) Koliko bi ta udaljenost iznosila u mjerilu $1 : 500\,000$?

$$\begin{aligned} 10 \text{ cm (na karti)} &= 5\,000\,000 \text{ cm (u prirodi)} \\ &= 50\,000 \text{ m} \\ &= 50 \text{ km} \end{aligned}$$

- c) Kolikom će duljinom biti prikazana zračna udaljenost između dviju točaka na karti u mjerilu $1 : 500\,000$ koja u stvarnosti iznosi 50 000 metara?

$$\begin{aligned} 50\,000 \text{ m} &= 5\,000\,000 \text{ cm} \\ &= 5\,000\,000 : 500\,000 \\ &= 10 \text{ cm} \end{aligned}$$

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE SLUŽBENIH VREMENA I ATLASA TE ODGOVORITE NA PITANJA.

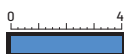
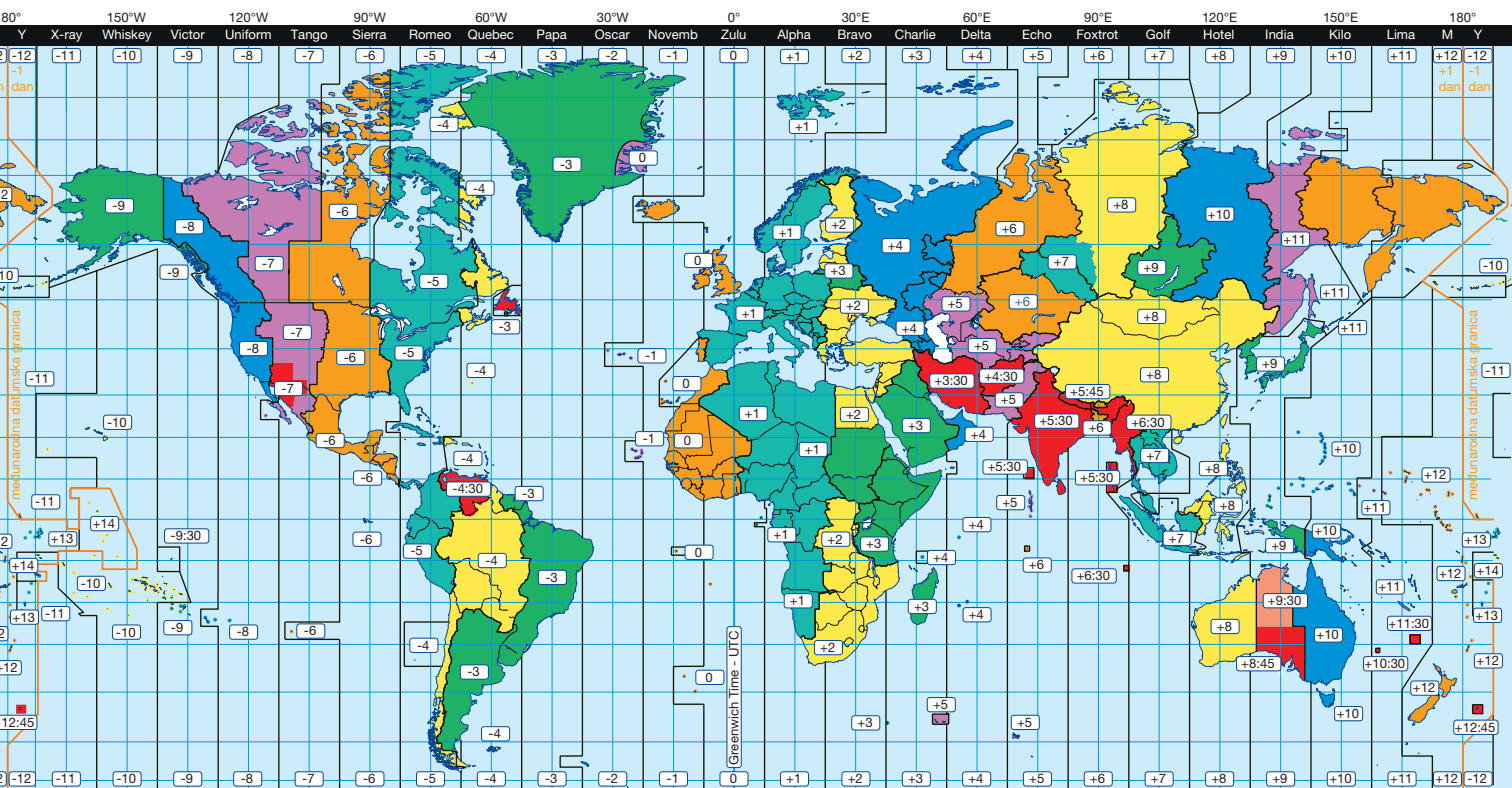
6. Odgovorite koliko je sati u određenim gradovima i državama.

Ako je u Hrvatskoj 13:00 sati:

- a) u Londonu je **12:00** sati
- b) u Sydneyju (Australija) je **22:00** sati
- c) u New Yorku (SAD) je **7:00** sati.

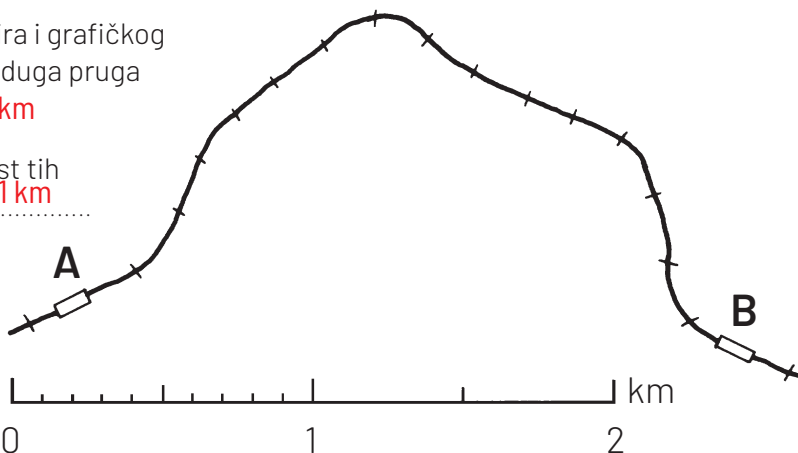
Ako je u Hrvatskoj 12:00 sati:

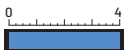
- a) u Argentini je **8:00** sati
- b) u Kini je **19:00** sati
- c) u Los Angelesu (SAD) je **3:00** sati.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU CRTEŽA.

- 7. a) S pomoću komadića papira i grafičkog mjerila odredite koliko je duga pruga između postaja **A** i **B**. **3 km**
- b) Kolika je zračna udaljenost tih dviju postaja? **2,1 km**
- c) U kojem je mjerilu izrađen crtež? **1:3000**

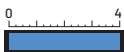
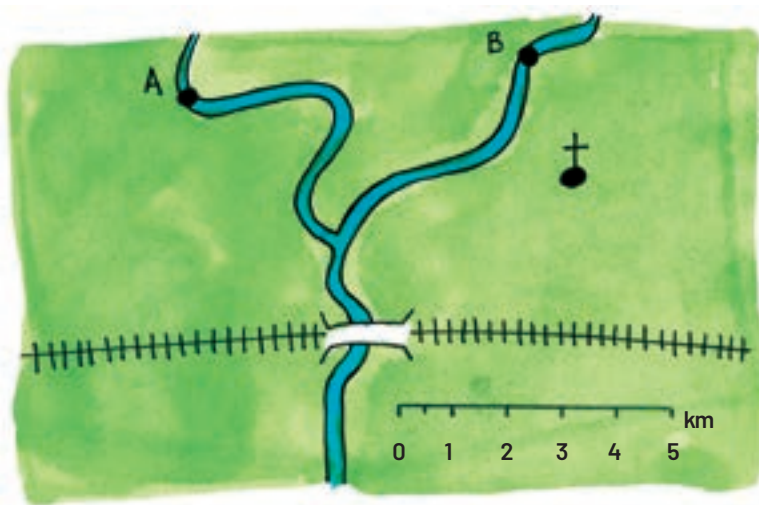

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU CRTEŽA.

8. Na priloženom crtežu s pomoću papira i grafičkog mjerila izmjerite udaljenosti i upišite ih na prazne crte.

- a) Kolika je duljina rijeke od točke **B** do željezničkog mosta? **9 km**
- b) Kolika je duljina rijeke od točke **A** do njezina ušća? **7,5 km**
- c) Kolika je zračna udaljenost od crkve do točke **A**? **7 km**
- d) Imate li šestar, ponovite mjerenja pod a) i b) tako da mjerite uzastopnim malim koracima šestara.
- e) Kako je bilo lakše mjeriti? **Šestarom.**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. a) Pogledajte kartu na str. 6. i 7. u geografskom atlasu.

Koji je prikazani grad najveći? **Bilo koje naselje s više od 1 000 000 stan.**

Koliko ima stanovnika? **Više od 1 000 000.**

b) Pogledajte kartu na 10. i 11. stranici.

Kojom je bojom prikazano najviše područje na Zemlji? **Svjetloljubičasta**

Kako se naziva planinsko područje označeno tom bojom? **Himalaja**

Pročitajte s karte kolika je visina Mount Everesta. **8848 m**

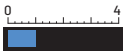
Kojom je bojom prikazano područje vječnog leda na Zemlji? **bijelom**

10. a) Koliko je karata u atlasu mjerila 1 : 2 500 000?⁴
- b) Na kojoj su stranici u atlasu prikazani polarni krajevi?^{36.}
- c) Kojom je bojom označena Hrvatska na karti *Geografske cjeline Europe*? (str. 48.)
.....^{narančastom}
- d) Kako je naslovljena karta na kojoj ćemo pogledati koje je najkišovitije područje na svijetu?^{Godišnja količina padalina.}
- e) Na geografskoj karti *Velike geografske cjeline Azije* (str. 77.) pročitajte kako se dijeli Azija. Na koliko se regija dijeli?⁶
- f) Na geografskoj karti *Europska unija* (str. 50.) pročitajte koje je godine Grčka postala punopravna članica Europske unije.^{1981.}
- g) Izračunajte zračnu udaljenost između Londona i Pariza koristeći se geografskom kartom *Sjeverne i Zapadne Europe*. Ona iznosi:^{336 km}
- h) Na karti Australije i Oceanije pročitajte koja mora oplakuju obale Australije.
- To su:^{Timorsko, Aratarsko, Koraljno, Tasmanovo.}

BILJEŠKE

Vrste geografskih karata

KRATKO ODGOVORITE NA POSTAVLJENA PITANJA.

1. Što su tematske karte?

Geografske karte koje iscrpnije prikazuju neki posebni, tematski sadržaj.

2. Što je geografski atlas?

Zbirka različitih geografskih karata uvezanih u knjigu.

RIJEŠITE ZADATAK.

3. Svrstaj mjerilo u odgovarajuće vrste topografskih karata:

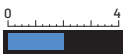
1 : 5 000, 1 : 20 000, 1 : 50 000, 1 : 150 000, 1 : 200 000, 1 : 1 000 000, 1 : 10 000 000.

Topometrijske karte: 1 : 5 000

Topografske detaljne karte: 1 : 20 000
1 : 5 000

Topografske pregledne karte: 1 : 150 000
1 : 200 000

Geografske pregledne karte: 1 : 1 000 000
1 : 10 000 000

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH KARATA.

4. Ispod slika napišite koje su vrste karata prikazane.

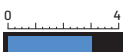
tematska – turistička

tematska – prometna

tematska – upravno-teritorijalni
ustroj (županijska)

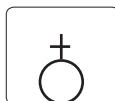
RIJEŠITE ZADATAK.

5. Pokraj navedenih pojmova nacrtajte odgovarajuće topografske znakove.

IZVOR

CRKVA

RUŠEVINA

MOČVARA

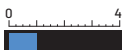
6. a) Županije koje okružuju Bjelovarsko-bilogorsku županiju jesu:
Sisačko-moslavačka, Zagrebačka, Koprivničko-križevačka,
Virovitičko-podravska i Požeško-slavonska
- b) U Istri se govoričakavskim..... narječjem.
- c) Najmanje učenika prema Popisu stanovnika iz 2011. godine upisano je u prvi razred u
Ličko-senjskoj..... županiji.

Geografska mreža

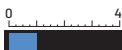
DOPUNITE REČENICE.

1. a) Zamišljene kružnice usporedne s ekvatorom nazivaju se **paralele** ili **usporednice**
b) Zamišljene polukružnice koje spajaju polove nazivaju se **meridijani** ili **podnevnici**
c) Zamišljene kružnice i zamišljene polukružnice na geografskoj karti čine **geografsku** **mrežu**
d) Kojim je brojem označen ekvator na geografskoj karti? **0**
e) Kojim je brojem označen početni meridijan? **0**
f) Udaljenost neke točke od početnog meridijana može biti od 0 do najviše 180 stupnjeva prema **istoku** ili **zapadu**
(Upišite strane svijeta.)
g) Udaljenost neke točke od ekvatora može biti od 0 do najviše 90 stupnjeva prema **sjeveru** ili **jugu**
(Upišite strane svijeta.)

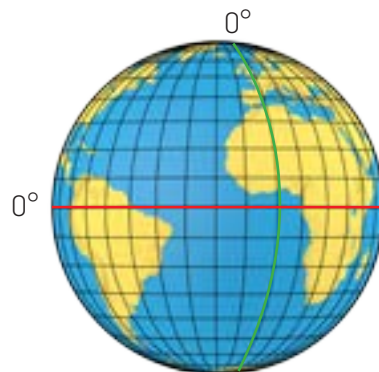
SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

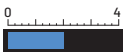
2. Navedite kontinente koje presijeca ekvator počevši od najvećega do najmanjega.
Azija, Afrika, Južna Amerika
3. Navedite kontinente koje presijeca početni meridijan, počevši od najvećega do najmanjega.
Afrika, Antarktika, Europa

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU CRTEŽA.

4. a) Crvenom bojom podebljajte ekvator,
a plavom početni meridijan.
b) Obilježite ih brojevima i stupnjevima.
c) U kojemu se oceanu nalazi njihovo presjecište?
U Atlantskom oceanu.

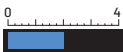
U SLJEDEĆEM ZADATKU U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽITE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

5. Duljina usporednica (paralela) smanjuje/povećava se od ekvatora prema polovima. Udaljenost od ekvatora prikazuje se u stupnjevima/kilometrima na lijevom ili desnom / gornjem ili donjem rubu karte.

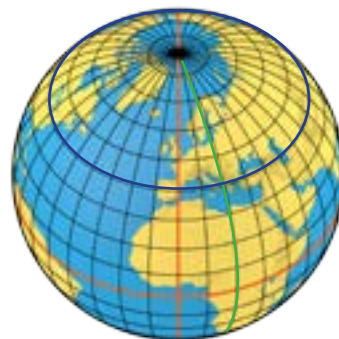
U SLJEDEĆIM TRIMA ZADATCIMA ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

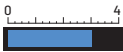
6. U kojem se europskom gradu nalazi zvjezdarnica Greenwich po kojoj je određen početni meridijan?
- a) Beč
 - b) Berlin
 - ☒ c) London
 - d) Pariz
7. Na koje dvije Zemljine polutke početni i njemu suprotan 180. meridijan dijele Zemlju?
- ☒ a) na istočnu i zapadnu
 - b) na sjevernu i istočnu
 - c) na sjevernu i južnu
 - d) na zapadnu i južnu
8. Na koje dvije Zemljine polutke ekvator dijeli Zemlju?
- a) na istočnu i zapadnu
 - b) na sjevernu i istočnu
 - ☒ c) na sjevernu i južnu
 - d) na zapadnu i južnu

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU CRTEŽA.

9. a) Zelenom bojom podebljajte usporednicu najbližu vašemu mjestu stanovanja.
- b) Plavom bojom podebljajte podnevnik najbliži svome mjestu stanovanja.

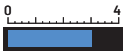

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE SVIJETA.

10. a) Kad je izronila, podmornica je javila svoj položaj: 30° južno od ekvatora i 90° istočno od početnog meridijana. Ucertajte položaj podmornice crnim kružićem.

- b) U kojemu se oceanu nalazi podmornica? **Indijskom.**
- c) Ekspedicija se nalazi na mjestu označenom crvenim križićem. Napišite geografske koordinate (udaljenost od ekvatora i početnog meridijana u stupnjevima) toga mjesta.
15° južno od ekvatora i 60° zapadno od početnog meridijana
- d) Na kojem se kontinentu nalazi ekspedicija? **Južna Amerika**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

11. a) U tablici, u prvome stupcu, navedite kartu kojom ste se koristili i broj stranice, u trećem geografski smještaj navedenog naselja (ako naselje nije točno na raskrižju paralela i meridijana, zaokružite vrijednost), a u četvrtom napišite kojega je mjerila karta.

NAZIV KARTE / BROJ STRANICE	NASELJE	GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	MJERILO
Republika Hrvatska / 20.	Zagreb	46° sjeverno od ekvatora, 16° istočno od p. merid.	1: 2 500 000
Japan / 83.	Tokyo (Japan)	35° sjeverno od ekvatora, 140° istočno od p. merid.	1 : 12 000 000
SAD / 90.	New York (SAD)	40° sjeverno od ekvatora, 75° zapadno od p. merid.	1 : 20 000 000
Zapadna Europa / 57.	London (Ujedinjeno Kraljevstvo)	52° sjeverno od ekvatora, 0° od početnog meridijana	1: 8 000 000

NAZIV KARTE / BROJ STRANICE	NASELJE	GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	MJERILO
Nizinska H. / 22. – 23.	Vukovar	45°30'sjevernoodekvatora, 19° istočno od p. merid.	1 : 900 000
R H / 20.	Zadar	44° sjeverno od ekvatora, 15° istočno od p. merid.	1:2500000
Australija i Oceanija / 92. – 93.	Sydney (Australija)	30° južno od ekvatora, 150° istočno od p. merid.	1 : 40 000 000
Azija / 76. – 77.	Istanbul (Turska)	40° sjeverno od ekvatora, 30° istočno od p. merid.	1 : 40 000 000
Italija / 54. – 55.	Palermo (Italija)	38° sjeverno od ekvatora, 14° istočno od p. merid.	1 : 3 500 000
Nizinska Hrvatska / 22. – 23. (individualno)	mjesto u kojem živite Đakovo	45° sjeverno od ekvatora, 18° istočno od p. merid.	1 : 900 000

- b) Zaokružite crvenom bojom kartu koja je najsitnijeg, a plavom bojom kartu koja je najkrupnijeg mjerila.

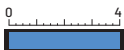

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU GEOGRAFSKOG ATLASA.

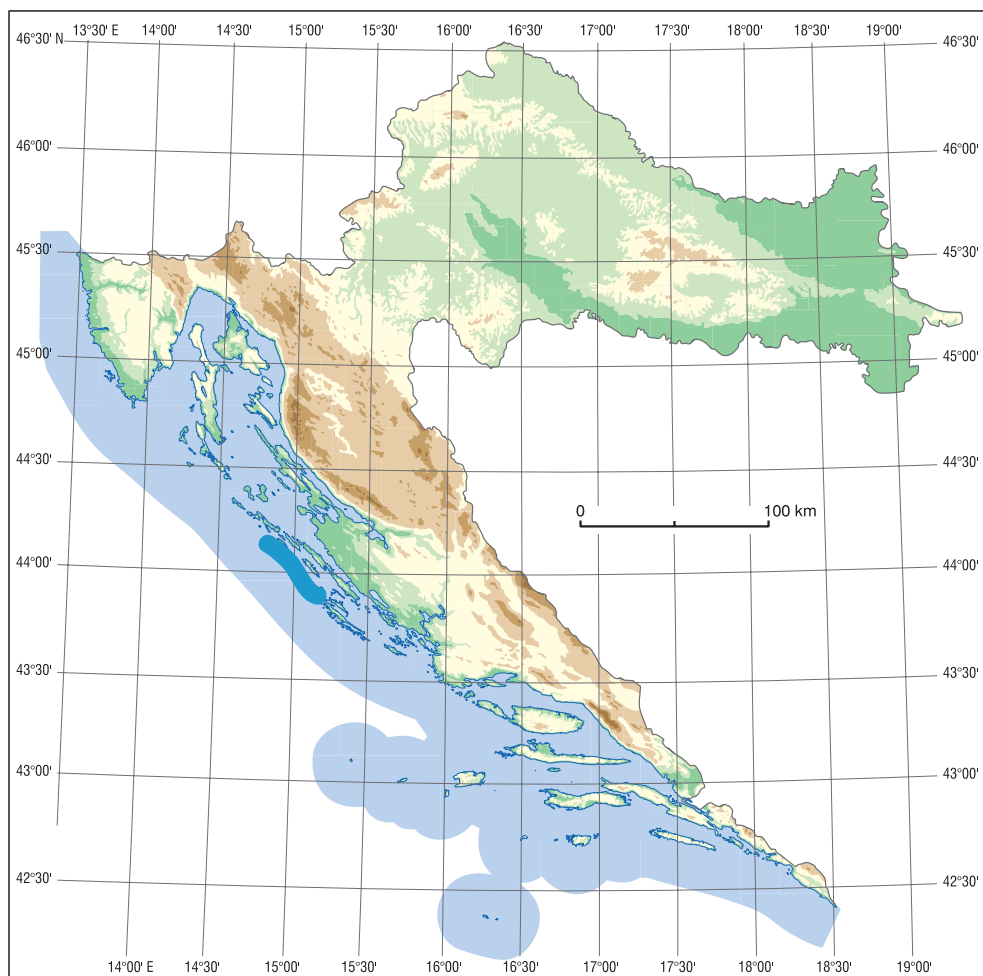
12. a) U tablici, u prvom stupcu, naveden je geografski smještaj nekog područja na Zemlji. U drugi stupac napišite naziv države u kojoj se nalazi navedeno područje. U treći napišite naziv karte kojom ste se koristili, a u četvrti mjerilo.

GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ	DRŽAVA	NAZIV KARTE	MJERILO
50° sjeverno od ekvatora 20° istočno od početnog meridijana	Poljska	Europa	1 : 20 000 000
10° južno od ekvatora 50° zapadno od početnog meridijana	Brazil	Južna Amerika	1 : 35 000 000
5° južno od ekvatora 20° istočno od početnog meridijana	DR Kongo	Afrika – politička podjela	1 : 80 000 000
30° sjeverno od ekvatora 30° istočno od početnog meridijana	Egipat	Europa	1 : 20 000 000
40° sjeverno od ekvatora 110° zapadno od početnog meridijana	SAD	Svijet	1 : 90 000 000
40° južno od ekvatora 70° zapadno od početnog meridijana	Čile	Svijet	1 : 90 000 000
80° sjeverno od ekvatora 80° istočno od početnog meridijana	Rusija	Polarnikrajevi	1 : 40 000 000

- b) Zaokružite crvenom bojom naziv karte koja je najsitnijeg mjerila, a plavom bojom naziv karte koja je najkrupnijeg mjerila.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE KARTE HRVATSKE I ATLASA.

13. Sljedeći zadatak riješite s pomoću karte.

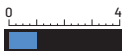
- a) Hrvatski poluotok koji presijeca 45° sjeverno od ekvatora i 14° istočno od početnog meridijana naziva se **Istra** i nalazi se u **Istarskoj** županiji.
- b) Koji veliki hrvatski grad presijeca 16° istočno od početnog meridijana?
Zagreb
- c) Hrvatska županija gdje je sjecište 43° sjeverno od ekvatora i 17° istočno od početnog meridijana naziva se **Dubrovačko-neretvanska**, a poluotok pokraj kojeg je sjecište jest **Pelješac**.
- d) Na priloženoj karti dva su velika dalmatinska otoka koje presijeca 17° istočno od početnog meridijana. To su otoci **Hvar** i **Korčula**.
- e) Na karti Hrvatske pronađite i obojite plavo naš veliki otok blizu kojeg je sjecište 15° istočno od početnog meridijana i 44° sjeverno od ekvatora.
Dugi otok

Dugi otok

- sjevernoj

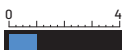
istočnoj

Orijentacija

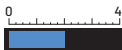
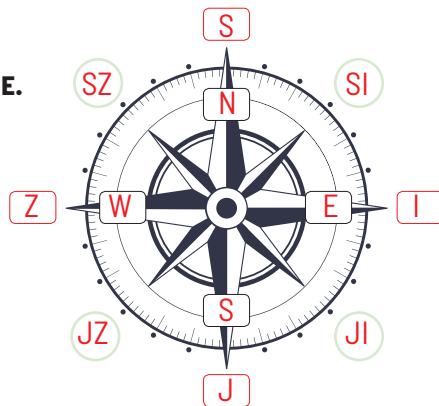
DOPUNITE REČENICE.

- Mjesto na kojem se nalazimo naziva se **stajalište**
 - Sve što vidimo oko sebe sa svojega stajališta naziva se **obzor**
 - Orijentacija je **određivanje strane svijeta i stajališta.**
- Za vedrog dana možemo se orijentirati s pomoću Sunca. Ako smo u podne leđima okrenuti Suncu, naša će sjena padati na **sjever** (upiši stranu svijeta) jer je Sunce na **jugu** (upiši stranu svijeta).
- Uređaj s magnetskom iglom kojim određujemo strane svijeta zove se **kompas**

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE FOTOGRAFIJE.

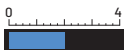
- Početnim slovom upišite nazive strana svijeta u kompas na engleskom jeziku.
 - U crvene okvire upišite početnim slovom nazive strana svijeta na hrvatskom jeziku.
 - U zelene kružice upišite kratice za sporedne strane svijeta na hrvatskom jeziku.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE FOTOGRAFIJE.

- Na crtežu koji prikazuje zvijezde Velikoga i Maloga medvjeda ucrtajte strelicu koja pokazuje zvijezdu Sjevernjaču.

SPOJITE PAROVE UPISIVANJEM SLOVA NA PRAZNU CRTU.

6. Satelitske navigacijske sustave spojite s državama koje su ih razvile.

B
..... Galileo

A Brazil

B Europska unija

E
..... GLONASS

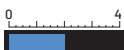
C Japan

D Kina

F
..... GPS

E Rusija

F SAD

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

7. Ispod naprava koje se upotrebljavaju u orijentaciji napiši njihove nazive.

kompas

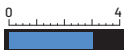
GPS prijamnik

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM REDU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

8. Osim kompasa, orijentaciju će nam omogućiti topografska karta. Na njoj možemo utvrditi gdje se nalazi naše stajalište, u kojemu je smjeru naše odredište i kuda se može do njega stići. Kada smo u prirodi s topografskom kartom, potrebno ju je okrenuti tako da se smjer sjevera na karti poklopi sa stvarnim smjerom juga. To činimo s pomoću kompasa. Geografske karte orijentiramo tako da kompas postavimo uz gornji rub karte i okrećemo ga dok se kućište kompasa ne poklopi s oznakom sjevera.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM
(stvarnim smjerom) juga	sjevera
Geografske karte	Topografske karte
kućište	kazaljka

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE KORISTEĆI SE PRILožENIM ISJEČKOM TOPOGRAFSKE KARTE 1 : 25 000, ZAPREŠIĆ.

9. a) Izmjeri udaljenost obilježenu ružičastom crtom koristeći se grafičkim mjerilom.

1600 m

- b) Kako se naziva najveće naselje na karti? Zaprešić

- c) U kvadratić svake skupine znakova upišite jedan odgovarajući topografski znak koji se nalazi na priloženoj karti.

imena naselja

ZAPREŠIĆ

objekti

prometnice

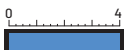
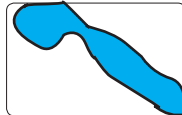
reljef

vegetacija

vode

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PLANA TRAMVAJSKIH LINIJA U ZAGREBU. PLAN MOŽETE POGLEDATI NA MREŽNOJ POVEZNICI [HTTP://WWW.ZET.HR/USERDOCSIMAGES/PRILOZI/PDF/TRAMVAJSKA%20MRE%C5%BEA,%2026.4.2017..PDF](http://www.zet.hr/userdocs/images/prilozi/pdf/tramvajska%20mre%C5%BEA,%2026.4.2017..pdf). U RJEŠENJA UPISUJTE SAMO DNEVNE LINIJE.

10. a) Branko je iz Osijeka došao željeznicom u Zagreb na Glavni kolodvor. Njegov je prijatelj Zoran iz Trogira došao autobusom u Zagreb. Branko mora prvo posjetiti sina i krenuti s Glavnog kolodvora u naselje Dubec i onamo će stići izravnom tramvajskom linijom broj⁴..... Zoran će s autobusnog kolodvora posjetiti kćer u naselju

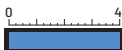
Prečko i onamo će stići izravnom tramvajskom linijom broj⁵..... Nakon toga se Branko i Zoran planiraju sastati na Trgu bana Jelačića pa će Branko iz Dubca stići izravnom tramvajskom linijom broj¹¹....., a Zoran će iz Prečkog stići izravnom tramvajskom linijom broj¹⁷..... Na kraju će s Trga bana Josipa Jelačića otići tramvajem broj 12 prema jugozapadu do krajnje tramvajske postaje (okretišta) koja se naziva^{Ljubljanka}....., gdje se okreću tramvaji broj^{3, 9, 12}.....

- b) Koja su četiri tramvajska okretišta u zapadnom dijelu Zagreba?

.....^{Črnomerec, Zapadni kolodvor, Ljubljanka i Prečko}.....

- c) Tri tramvajske postaje istočnije od okretišta Sopot nalazi se okretište

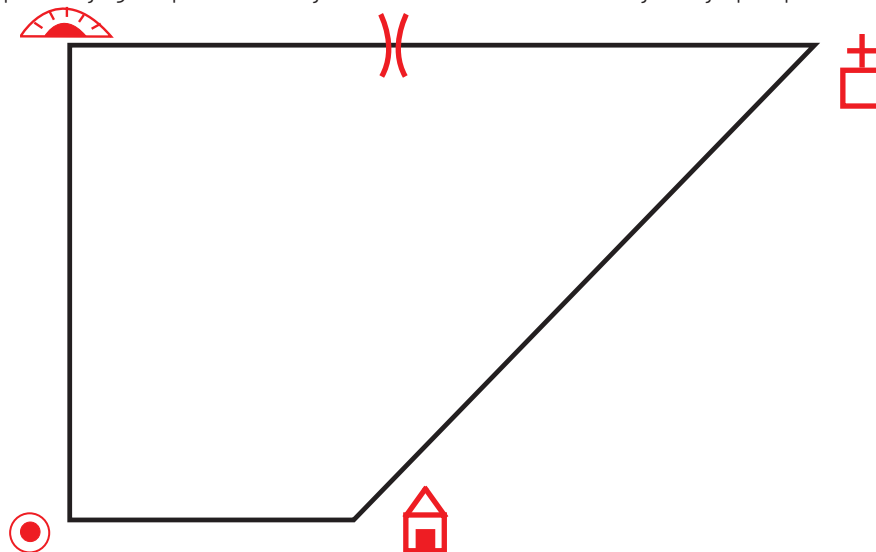
.....^{Zaprude}....., a najsjevernije je okretište u gradu Zagrebu^{Dolje}..... gdje vozi linija broj¹⁵.....

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE UZ PRILOŽENI TEKST.

NACRTAJTE JEDNOSTAVNU SKICU PUTA KORISTEĆI SE TEKSTOM.

11. Skupina đaka krenula je na izlet iz dvorca. Krenuli su na zapad, prešli 1500 m i došli do zdenca. Nakon što su se napili vode, krenuli su na sjever i hodali 2500 m do poznate špilje. Nakon razgledavanja, željeli su posjetiti i samostan. Do njega su trebali hodati 4 km prema istoku. Prva je polovica puta bila uspon, a kad su prešli prijevoj, brzo su se spustili do samostana. Proučivši zemljovid, zaključili su da se do dvorca mogu vratiti kraćim putem krenu li prema jugozapadu i hodaju 3500 m. To su i učinili. Njihov je put prikazan na skici.

- a) Odredite u kojem je mjerilu izrađena skica.
- b) Na odgovarajućim mjestima u skici ucrtajte topografske znakove za dvorac, zdenac, špilju, prijevoj i samostan.

OSMISLITE SVOJU GEOGRAFSKU KARTU ZAMIŠLJENOG PROSTORA I KRATKO ODGOVORITE NA PRILOŽENA PITANJA.

individualno

12. a) Na vrhu napišite naslov karte.

- b) Koristeći se topografskim znakovima i bojama, prikažite sadržaj.
- c) Ako ne znate prikazati sadržaj, jer ne znate sve topografske znakove, potražite ih na mrežnoj poveznici Državne geodetske uprave (http://www.dgu.hr/assets/uploads/Dokumenti/Zakoni/Zbirka_kartografskih_znakova_Prilog_Pravilniku_NN1042011-web.pdf).
- d) Na koje ste probleme naišli dok ste izrađivali kartu?
-
-
- e) Kako biste provjerili znate li čitati kartu, zamijenite se s prijateljem iz razreda i opišite sadržaj njegove/njezine nacrtane geografske karte.
- f) Na koje ste probleme naišli dok ste čitali kartu svojega prijatelja / svoje prijateljice?

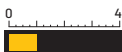
.....

.....

BILJEŠKE

Živimo na kopnu, a more nas spaja

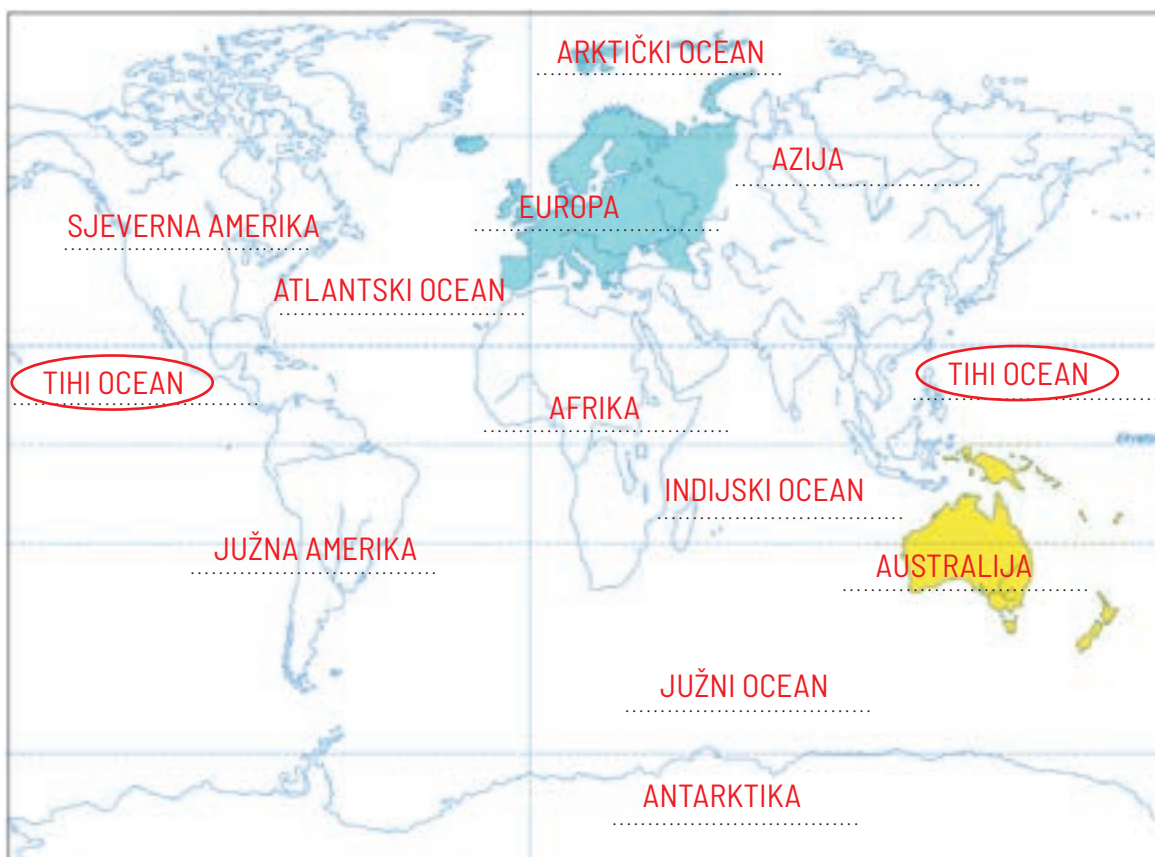

DOPUNITE REČENICU.

1. Sedam dogovorno izdvojenih dijelova kopna nazivamo **kontinenti**, a pet velikih dogovorno izdvojenih dijelova svjetskog mora nazivamo **oceani**.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE SLIJEPE GEOGRAFSKE KARTE.

2. Na geografskoj karti svijeta na crte upišite nazive kontinenata i oceana.
3. Kontinent na kojemu je Hrvatska obojite plavom bojom.
4. Najmanji kontinent obojite narančastom bojom.

5. Zaokružite naziv najvećeg oceana.
6. Pronađite Grenland, najveći otok na Zemlji. Otok Grenland i kontinent kojemu pripada obojite ljubičasto.

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

7. a) Na kopnenoj polutki ima više kopna nego mora.
- b) Indijski ocean veći je od najvećeg kontinenta.
- c) Tih ocean prostraniji je od svega kopna na Zemlji.
- d) Na južnoj Zemljinoj polutki više je kopna nego na sjevernoj.
- e) Prvo oplovljavanje Zemlje zbilo se u 14. stoljeću.

T	N
T	N
T	N
T	N
T	N

RIJEŠITE ZADATKE.

8. a) Kontinente prema površini poredajte od najmanjega do najvećega.

AUSTRALIJA

EUROPA

ANTARKTIKA

JUŽNA AMERIKA

SJEVERNA AMERIKA

AFRIKA

AZIJA

- b) Koji je kontinent okružen samo jednim oceanom?

Antarktika

- c) Navedite kontinente Starog svijeta.

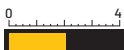
Europa, Azija i Afrika

- d) Na koje oceane izlazi Europa?

Atlantski i Arktički

- e) Navedite kontinente Novoga svijeta.

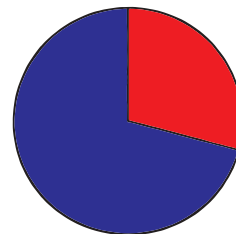
Sjeverna Amerika, Južna Amerika, Australija i Antarktika

9. Na krugu s udjelima kopna i mora na Zemlji dio koji predočuje kopno obojite smeđom bojom, a dio koji označuje more plavom bojom.

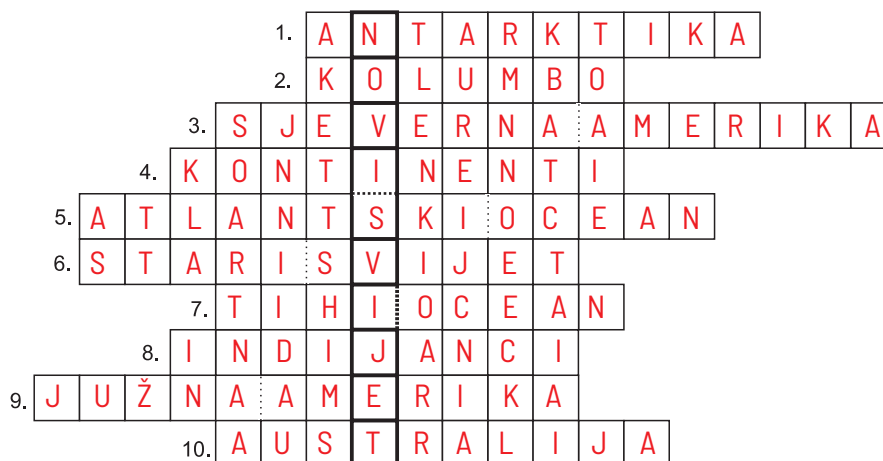
Na crte upišite udjele kopna i mora.

kopno% more%

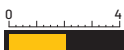
RIJEŠITE ZADATAK.

10. Ispunite križaljku i osmosmjerku.

1. Najjužniji kontinent.
2. Otkrio Ameriku, Kristofor.
3. Treći kontinent po veličini.
4. Najveće dogovorene kopnene cjeline.
5. „Velika bara“, odvaja Europu od obiju Amerika.
6. Zajednički naziv za Afriku, Aziju i Europu.
7. Pacifički ili...
8. Nes(p)retno nazvani domorodci obiju Amerika.
9. Kontinent spojen sa Sjevernom Amerikom.
10. Najmanji kontinent.

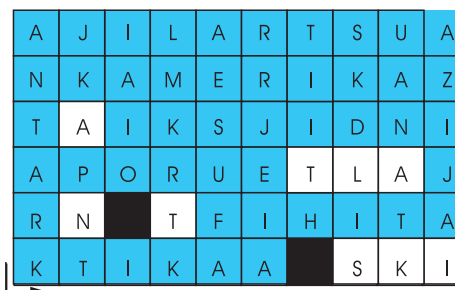
Rješenje daje zajednički naziv za Sjevernu i Južnu Ameriku, Australiju i Antarktiku.

11. Pronađite u osmosmjerci navedene pojmove.

AFRIKA	AMERIKA
ANTARKTIKA	AUSTRALIJA
AZIJA	EUROPA
INDIJSKI	TIHI

„Neutrošena“ slova, čitana redom, daju naziv oceana koji se nalazi zapadno od Europe.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

12. Promotrite fotografije pa ispod njih napišite naziv kontinenta na kojem su snimljene.

Europa

Azija

Južna Amerika

Sjeverna Amerika

Afrika

Australija

Antarktika

Koji kontinent nije predstavljen fotografijom?

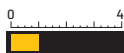

13. Prvi čovjek koji je došao na Sjeverni pol bio je američki istraživač Robert Edwin Peary, i to 1909. godine. Tijekom 1911. krenule su dvije istraživačke ekipe koje su željele prve doći na Južni pol. Jednu je vodio Norvežanin Roald Amundsen, a drugu britanski istraživač Scott. Prvi ljudi koji su uspjeli doći na geografski Južni pol bili su Roald Amundsen i njegova ekipa 14. prosinca 1911. godine. Amundsenov konkurent Robert Falcon Scott stigao je na Južni pol 34 dana poslije. Na povratku s Južnog pola su od gladi i velike hladnoće umrli i Scott i svi članovi njegove ekipe. Amundsenovo osvajanje Južnog pola trajalo je 99 dana (deset manje od planiranog) i na tom je putu njegova ekspedicija prešla gotovo 3500 km. Amundsen i njegova posada vratili su se u Norvešku živi i zdravi.

- a) Na kojem se kontinentu zbivaju događaji iz gornjeg teksta?
Antarktika
- b) Tko je bio prvi čovjek na Južnom polu? **Roald Amundsen**
- c) Kada je prvi put osvojen Sjeverni pol? **1909. godine**
- d) Iz koje države potječe čovjek koji je prvi došao na Južni pol? **Iz Norveške.**
- e) Kako se naziva ocean u kojem se nalazi Sjeverni pol? **Arktički**

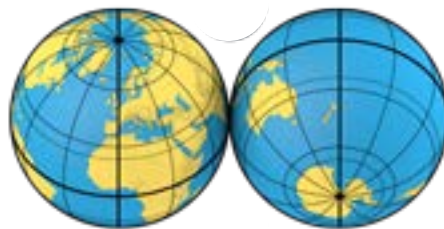
Handwriting practice lines consisting of 24 horizontal dotted lines.

Živimo u Europi

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE SLIKE.

1. U odnosu prema ekvatoru naš se kontinent smjestio na **sjevernoj** polutki, a u odnosu na polutke na priloženoj slici nalazi se u središtu **kopnene** polutke.

U SLJEDEĆA TRI PITANJA DVA SU TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽITE SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2. Na koje oceane izlazi Europa?

a) ☒ Arktički ocean b) ☒ Atlantski ocean c) ☐ Indijski ocean
d) ☐ Južni ocean e) ☐ Tihi ocean

3. Koje od navedenih država nisu članice Europske unije?

a) ☒ Albanija b) ☒ BiH c) ☐ Hrvatska
d) ☐ Njemačka e) ☐ Slovenija

4. Koje od navedenih država nisu istodobno i europske i azijske?

a) ☒ Grčka b) ☐ Kazahstan c) ☒ Njemačka
d) ☐ Rusija e) ☐ Turska

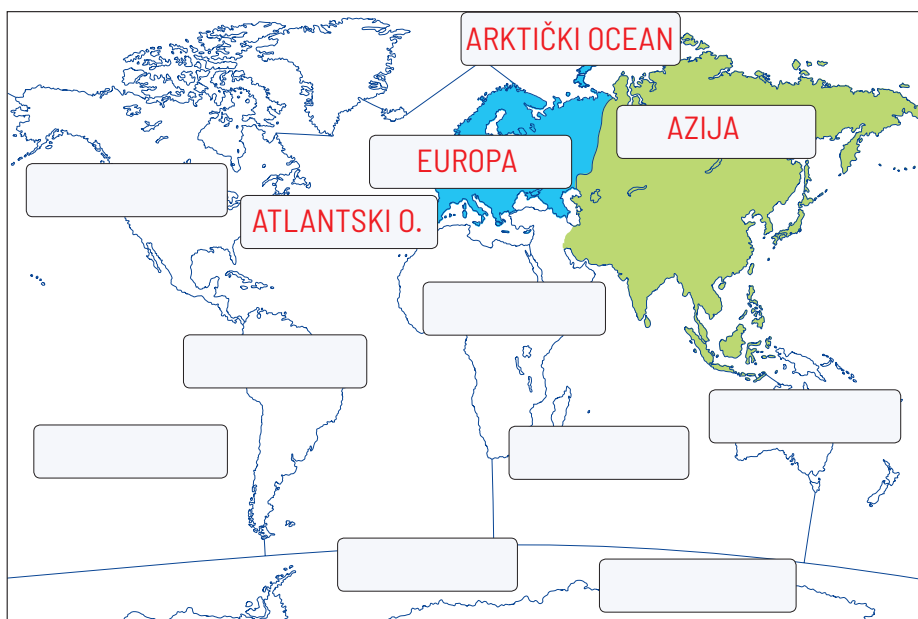

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

5. a) Na temelju prirodno-geografskih obilježja, društvenog razvoja i suvremenih gospodarskih obilježja izdvajaju se dijelovi prostora sličnih obilježja koji se nazivaju regijama. ☒ T ☐ N
- b) U Europi možemo izdvojiti osam regija. ☐ T ☒ N
- c) Neke europske države zbog svojih posebnosti možemo svrstati u više regija. ☒ T ☐ N
- d) Hrvatsku možemo svrstati u dvije europske regije. ☒ T ☐ N
- e) Nijedna država nije do sada izašla iz Europske unije. ☒ T ☐ N

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE I ATLASA.

6. a) U kvadratić kojim je obilježen kontinent na kojemu živimo napišite njegovo ime. Obojite ga plavom bojom.
- b) Kontinent koji je izravno spojen s kontinentom na kojemu živimo obojite zelenom bojom. Na ispravno mjesto upišite njegovo ime.
- c) Kopnena granica između tih dvaju kontinenata prolazi gorjem **Ural** i nastavlja rijekom **Ural** do Kaspijskoga jezera. Između Kaspijskoga jezera i Crnoga mora prolazi planinom **Kavkaz**
- d) Dva kontinenta koja su najmanje naseljena, to jest jedan i nije naseljen, ujedno su najudaljenija od Europe, a to su **Antarktika** i **Australija**
- e) Na kartu upišite imena oceana čije vode oplahuju kontinent na kojemu živimo.

NA CRTE ISPRED EUROPSKIH REGIJA UPIŠITE ODGOVARAJUĆE SLOVO ZA OCEANE I POJEDINA MORA NA KOJA IZLAZE.

7. Spojite parove europske regije i mora na koja izlaze upisivanjem slova na praznu crtu.

B Sjeverna Europa

E Zapadna Europa

A Južna Europa

D Srednja Europa

C Istočna Europa

F Jugoistočna Europa

A Sredozemno more i Atlantski ocean

B Arktički ocean i Atlantski ocean

C Arktički ocean, Crno more, Baltičko more

D Sjeverno more, Baltičko more i Jadransko more

E Atlantski ocean, Sjeverno more i Irsko more

F Crno more, Jadransko more

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE TAKO DA POPUNITE TABLICU.

8. Svrstajte navedene europske države u europske regije:

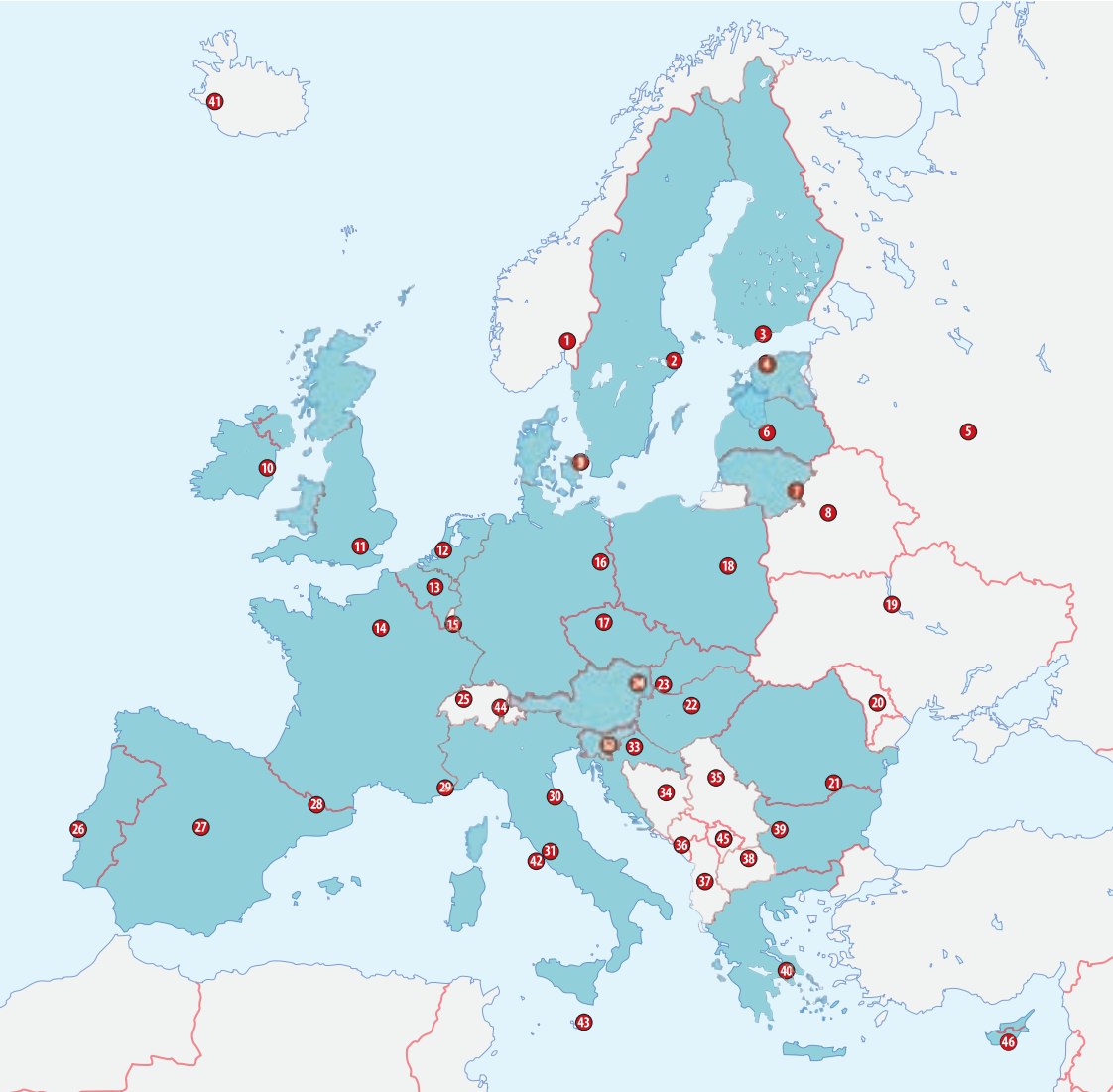
Njemačka, Austrija, Švedska, Bugarska, Italija, BiH, Rusija, Norveška, Španjolska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska.

SREDNJA EUROPA	JUGOISTOČNA EUROPA	JUŽNA EUROPA	ZAPADNA EUROPA	SJEVERNA EUROPA	ISTOČNA EUROPA
Njemačka	Bugarska	Italija	Ujedinjeno Kraljevstvo	Švedska	Rusija
Austrija	BiH	Španjolska	Irska	Norveška	Ukrajina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE.

9. a) Na geografskoj karti su brojevima označene države. Služeći se geografskom kartom u atlasu, u tablicu upišite naziv države i naziv regije kojoj pripada.

	NAZIV DRŽAVE	REGIJA KOJOJ PRIPADA
1.	Norveška	Sjever. Europa
2.	Švedska	Sjever. Europa
3.	Finska	Sjever. Europa
4.	Estonija	Sjever. Europa
5.	Rusija	Ist. Europa
6.	Latvija	Sjev. Europa
7.	Litva	Sjev. Europa
8.	Bjelorusija	Ist. Europa
9.	Danska	Sjev. Europa
10.	Irska	Zap. Europa
11.	Ujedinjeno Kraljevstvo	Zap. Europa
12.	Nizozemska	Zap. Europa
13.	Belgija	Zap. Europa
14.	Francuska	Zap. Europa
15.	Luksemburg	Zap. Europa
16.	Njemačka	Srednja Europa
17.	Češka	Srednja Europa
18.	Poljska	Srednja Europa
19.	Ukrajina	Ist. Europa
20.	Moldavija	Ist. Europa
21.	Rumunjska	Jugoist. Europa
22.	Mađarska	Srednja Europa
23.	Slovačka	Srednja Europa

	NAZIV DRŽAVE	REGIJA KOJOJ PRIPADA
24.	Austrija	Srednja Europa
25.	Švicarska	Srednja Europa
26.	Portugal	Južna Europa
27.	Španjolska	Južna Europa
28.	Andora	Južna Europa
29.	Monako	Zap. Europa
30.	San Marino	Južna Europa
31.	Vatikan	Južna Europa
32.	Slovenija	Srednja Europa
33.	Hrvatska	Srednja i Južna
34.	BiH	Jugoist. Europa
35.	Srbija	Jugoist. Europa
36.	Crna Gora	Jugoist. Europa
37.	Albanija	Južna Europa
38.	Sjeverna Makedonija	Jugoist. Europa
39.	Bugarska	Jugoist. Europa
40.	Grčka	Južna Europa
41.	Island	Sjever. Europa
42.	Italija	Južna Europa
43.	Malta	Južna Europa
44.	Lihtenštajn	Srednja Europa
45.	Kosovo	Jugoist. Europa
46.	Cipar	

b) Države koje su članice Europske unije obojite na karti plavom bojom.

c) Koliko je država članica Europske unije? **28**

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PODCRTAJTE. PREPIŠITE IH U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM REDU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

10. Europska unija je savez 25 europskih država. Vodeće je sjedište Europske unije u gradu Parizu. Učlanjenjem građani pojedine države postaju istodobno i građani Europske unije koji time dobivaju određena prava. U ta se prava ubraja sloboda kretanja i stanovanja, školovanja, traženja posla i slično na području Unije te da biraju i budu birani u predstavničkim tijelima Europske unije. Novčana jedinica (valuta) u većini država Europske unije je kuna.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM
25 europskih država	27 europskih država
Parizu	Bruxellesu
kuna	euro

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

11. Prepoznajte sa slika simbole Europske unije. Njihove nazive napišite na crte ispod simbola.

zastava Europske unije

valuta euro

BILJEŠKE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

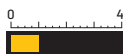

Handwriting practice lines consisting of 24 horizontal dotted lines.

Živimo u Hrvatskoj

RIJEŠITE ZADATKE.

1. Ispod svakoga povijesnoga grba napišite što predstavlja.

Najstariji grb

Hrvatske

Dubrovačka

republika

Dalmacija

Istra

Slavonija

2. Stihove himne Republike Hrvatske napisao je:

- a) Antun Mihanović
- b) Miroslav Krleža
- c) Josip Runjanin
- d) Vatroslav Lisinski.

3. Napišite stihove himne Republike Hrvatske s geografskim sadržajem.

Lijepa naša domovino,

Oj junačka zemljo mila,

Stare slave djedovino,

Da bi vazda sretna bila!

Mila kano sin nam slavna,

Mila si nam ti jedina, Mila

kuda si nam ravna, Mila

kuda si planina!

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

4. a) Hrvatska je stekla samostalnost 1991. godine.
b) Hrvatska je pristupila Europskoj uniji 2003. godine.

☒ T

N

T

☒ N

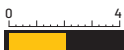
5. Jedan od državnih simbola su i državni praznici. Neki su vjerskog značenja, neki su nacionalnog, neki tradicionalnog značenja. Što u Hrvatskoj predstavljaju istaknuti nadnevc (datumi)?

25. lipnja **Dan državnosti**

5. kolovoza **Dan pobjede i domovinske zahvalnosti**

8. listopada **Dan neovisnosti**

Zaokružite datum koji je za vrijeme nastavne godine.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILOŽENOJ KARTI SLUŽEĆI SE GEOGRAFSKIM ATLASOM.

6. Obojite prirodno-geografske regije Hrvatske.

- a) Zelenom bojom obojite Panonsku Hrvatsku.
- b) Smeđom bojom obojite Gorsku Hrvatsku.
- c) Plavom bojom obojite Primorsku Hrvatsku.
- d) Znak x stavite u regiju u kojoj se nalazi vaše mjesto stanovanja.

Ne zaboravite obojiti tumač.

- Panonsko-perip. Hrvatska**
- Gorska Hrvatska**
- Primorska Hrvatska**

7. Razvrstajte navedena obilježja prirodno-geografskih cjelina Hrvatske i upišite ih u tablicu.

nizinski reljef, utjecaj Sredozemnog mora, brdsko-planinski reljef, hrvatski prag, plodno tlo, utjecaj Srednje Europe, puno padalina, toplija klima s manjom količinom padalina

PANONSKA	GORSKA	PRIMORSKA
nizinski reljef plodno tlo utjecaj Srednje Europe	brdsko-planinski reljef hrvatski prag puno padalina	utjecaj Sredozemnog mora toplija klima s manjom količinom padalina

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH I PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOM REDU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

8. Na području Republike Hrvatske izdvajamo četiri prirodno-geografske cjeline. Panonska Hrvatska je prostorno najmanja prirodno-geografska cjelina. Panonska Hrvatska prostire se od krajnjeg sjevera Hrvatske do krajnjeg zapada Hrvatske na rijeci Dunav. Gorska Hrvatska smjestila se između Primorske Hrvatske i Panonske Hrvatske. Jadranska Hrvatska dobila je naziv zbog blizine i povezanosti s Jadranskim morem.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM
četiri prir.-geog. cjeline	tri prir.-geog. cjeline
prostorno najmanja	prostorno najveća
zapadna Hrvatska	istoka Hrvatske

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU FOTOGRAFIJA.

9. Prepoznajte s fotografija nacionalne parkove u Hrvatskoj: NP Brijuni, NP Plitvička jezera, NP Kornati, NP Sjeverni Velebit i na donje crte napišite njihova imena.

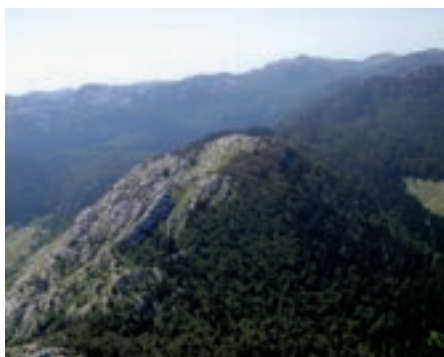
NP Brijuni

NP Kornati

NP Plitvička jezera

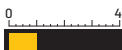

NP Sjeverni Velebit

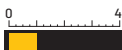
10. a) Na karti Hrvatske u atlasu pokažite naselja/područja u kojima se nalaze kulturna dobra koja su na UNESCO-ovu popisu materijalne svjetske baštine.
- b) Na stranicama Ministarstva kulture istražite i kulturna dobra koja su na popisu nematerijalne kulturne baštine. S pomoću geografske karte istražite u kojoj se oni prirodnoj regiji nalaze.

Uzduž i poprijeko Hrvatskom

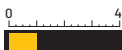
DOPUNITE REČENICU.

1. Kopnena je površina Republike Hrvatske **56 578** km².
Dio državnog teritorija na moru naziva se **obalno** **more**
a njegova površina u Hrvatskoj iznosi **31 479** km².

KRATKO ODGOVORITE NA SLJEDEĆA DVA PITANJA.

2. Na što vas podsjeća oblik teritorija Hrvatske?
Na potkovu.
3. Koji problemi mogu nastati iz takvoga neobičnog teritorija?
Otežana prometna povezanost, kontrola granica.

U SLJEDEĆEM ZADATKU AKO JE TVRDNJA TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO T, A AKO TVRDNJA NIJE TOČNA, ZAOKRUŽITE SLOVO N.

4. a) Hrvatskom prolaze važni prometni pravci koji povezuju Srednju Europu i Jugoistočnu Europu. T N
- b) Grad Zagreb ima status županije. T N
- c) Hrvatska se nalazi na graničnom području velikih europskih geografskih cjelina i to Srednje Europe, Sjeverne Europe i Jugoistočne Europe. T N

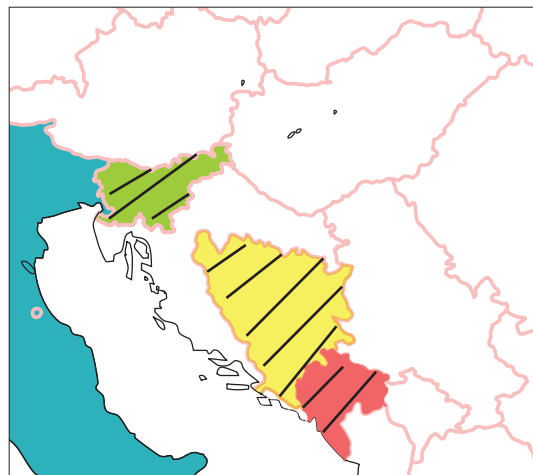

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE NA PRILožENOJ KARTI SLUŽEĆI SE GEOGRAFSKIM ATLASOM.

5. Na geografskoj karti obojite:
- a) žuto državu s kojom Hrvatska ima najdulju granicu
 - b) crveno državu s kojom Hrvatska ima najkraću kopnenu granicu
 - c) plavo državu s kojom Hrvatska ima samo morsku granicu
 - d) kosim crtama iscrtkajte države s kojima Hrvatska ima i kopnenu i morsku granicu.

- e) Poredajte države redom od one s kojom Hrvatska ima najdulju državnu kopnenu granicu do one s kojom Hrvatska ima najkraću državnu kopnenu granicu.

1. Bosna i Hercegovina
2. Slovenija
3. Mađarska
4. Srbija
5. Crna Gora

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU DVA ODGOVORA TOČNA. ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

6. Među državama s kojima graniči Hrvatska zaokružite slova ispred onih koje su članice Europske unije.
- a) Srbija
 - ☒ b) Mađarska
 - ☒ c) Slovenija
 - d) Crna Gora
 - e) Bosna i Hercegovina

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PODATAKA U UDŽBENIKU.

7. U tablicu napišite duljinu kopnenih granica Republike Hrvatske tako da u prvi red napišete državu s kojom ima najdulju granicu, a u posljednji red državu s kojom ima najkraću granicu. Ne zaboravite imenovati tablicu i napisati izvor podataka ispod nje.

DuljinakopnenihgranicaRepublikeHrvatske	
DRŽAVA S KOJOM HRVATSKA GRANIČI NA KOPNU	DULJINA GRANICE U km
Bosna i Hercegovina	1010,9
Slovenija	659,1
Mađarska	355,2
Srbija	325,8
Crna Gora	19,5

izvor: GEA 1, udžbenik geografije za 5. r. OŠ, Školska knjiga, 2019.

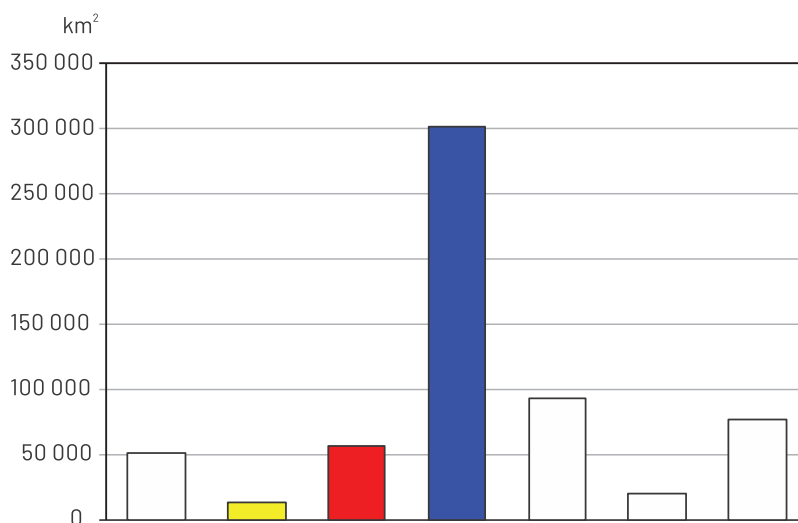
8. a) Plavom bojom obojite županiju u kojoj živite. Ime županije u kojoj živite je Osječko-baranjska.
- b) Točkom označite županijsko središte županije u kojoj živite. Naziv je županijskog središta Osijek.
- c) Označite slovom X županije koje se većim dijelom ili potpuno nalaze u području Primorske Hrvatske.
- d) Županiju koja je većim dijelom u Gorskoj Hrvatskoj, a manjim dijelom u Jadranskoj Hrvatskoj označite oznakom +. Naziv te županije je Ličko-senjska.
- e) Upišite nazive županija (osim Grada Zagreba) koje ne graniče ni s jednom susjednom državom.
Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska
- f) Brojem 1 označite županiju koja graniči sa Slovenijom i Bosnom i Hercegovinom.
- g) Brojem 2 označite županiju koja graniči s Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom.
- h) Brojem 3 označite županiju koja graniči sa Srbijom i Mađarskom.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU PRILOŽENE TABLICE I GEOGRAFSKOG ATLASA.

9. Nacrtan je stupčasti grafikon u skladu s podacima u tablici u kojoj su prikazane Hrvatska i njoj susjedne države prema veličini teritorija.
- a) Prema podacima iz tablice zelenom bojom obojite stupac države koja je teritorijalno najmanja, a plavom bojom stupac države koja je teritorijalno najveća.
- b) Crvenom bojom obojite stupac koji prikazuje veličinu teritorija Republike Hrvatske.

DRŽAVA	<i>BiH</i>	<i>Crna Gora</i>	<i>Hrvatska</i>	<i>Italija</i>	<i>Mađarska</i>	<i>Slovenija</i>	<i>Srbija</i>
POVRŠINA U km ²	51 000	13 800	56 600	301 000	93 000	20 300	77 500

U SLJEDEĆEM SU ZADATKU U TEKSTU TRI POGREŠNA POJMA. PRONAĐITE IH, PREPIŠITE U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC U ISTOME REDU UPIŠITE TOČNE POJMOVE.

10. Dunav je granična rijeka između Hrvatske i Crne Gore, a rijeke Drava i Mura između Hrvatske i BiH. Rijeke Kupa i Sutla čine granicu između Hrvatske i Srbije, a granica između Hrvatske i Italije je samo na moru, odnosno prema Italiji Hrvatska nema kopnene granice.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM
Crne Gore	Srbije
BiH	Mađarske
Srbija	Slovenije

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠITE S POMOĆU KARTE AUTOCESTA U HRVATSKOJ.

11. a) Označite punom debljinom autocestu koja povezuje granicu Hrvatske i Slovenije s granicom Hrvatske i Srbije, a oznaka je autoceste **A3**
- b) Koje europske regije povezuje autocesta A1 i A2? **Srednju i Južnu Europu**
- c) Koje europske regije povezuje autocesta A3? **Srednju i Jugoistočnu Europu**
- d) Koja autocesta povezuje Mađarsku i BiH? **A5**

RIJEŠITE ZADATAK.

12. Svrstajte prostore od najmanjega do najvećega: Europa, Primorska Hrvatska, Istra, Hrvatska, Pula, europsko Sredozemlje, Europska unija.
1. Pula	2. europsko Sredozemlje
3. Istra	4. Europska unija
5. Primorska Hrvatska	6. Europa
7. Hrvatska	